

Predkladacia správa

Dovoľte, aby sme navrhli udeliť CENU ANDREJA HLINKU prominentnej osobnosti slovenskej historiografie, zvlášť Slovákov v zahraničí,

**prof. Ing. Františkovi Vnukovi, rodákovi z Červeného Hrádku
(*8. 4. 1926) v okrese Zlaté Moravce, členovi Slovenského ústavu v Ríme,
historikovi, vysokoškolskému pedagógovi a spisovateľovi, občanovi
Slovenskej republiky a občanovi Austrálskeho zväzu,
žijúcemu na odpočinku v Adelaide, South Australia.**

František Vnuk emigroval v roku 1949 a usadil sa v Austrálii. Popri profesijnom pôsobení – celý svoj aktívny život prednášal metalurgiu na South Australian University v Adelaide - absolvoval viaceré študijné pobyty na zahraničných univerzitách v Európe a v Severnej Amerike.

Počas svojho života napísal päť desiatok monografií, nespočetné množstvo príspevkov, rozpráv a štúdií, je autorom mnohých publicistických statí v periodikách, v antológiách a zborníkoch, mnohých úvodov, doslovov a prekladov.

Pre nás Ružomberčanov je mimoriadnou poctou, že František Vnuk, dnes 95-ročný univerzitný profesor, vo svojom jedinečnom historiografickom diele vždy považoval Ružomberok a jeho miesto v dejinách slovenského národa za jeden z kľúčových bodov svojho odborného záujmu. Svedčia o tom nielen jeho mnohé verejné vystúpenia a články o význame nášho mesta a jeho rodákoch, ale aj početné knižné publikácie, ktoré venoval životu a dielu takých osobností, akými boli Otec národa Andrej Hlinka alebo Karol Sidor, muž, ktorý sa vedel vzoprieť Hitlerovi, alebo prelát Štefan Náhalka, osobný tajomník biskupa Jána Vojtaššáka a zakladateľ a dlhoročný rektor Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Tí skôr narodení si akiste spomenú na profesorovu prednášku o štátnej samostatnosti Slovenska, ktorú predniesol v roku 1992 v galérii Ľudovíta Fullu.

Na základe archívnych prameňov spracoval mnohé úseky slovenskej minulosti, všimol si politickú, kultúrnu, náboženskú i hospodársku situáciu na Slovensku a upozorňoval na jeho často opomínané osobnosti. Jeho nekonvenčné pohľady na nedávnu slovenskú históriu vyvolali ostrú reakciu zo strany tých slovenských činiteľov, ktorí sa neradi videli v inom svetle než vo svojom vlastnom.

Spomeňme jeho knihy:

- Neuveriteľné sprisahanie : vojenské a politické akcie proti Slovenskej republike v roku 1944 (dve vydania)
- Sedemnást' neúrodných rokov : náčrt dejín slovenskej literatúry v rokoch 1945 – 1962
- Dr. Jozef Tiso : prvý prezident Slovenskej republiky (štyri vydania)

- Kapitoly z dejín komunistickej strany Slovenska
- Slovenská otázka na Západe v rokoch 1939 – 1940
- Životopis Konštantína Čulena
- Mať svoj štát znamená život : politická biografía Alexandra Macha
- Zahranické akcie na záchranu a obnovenie slovenskej samostatnosti (1943 – 1948)
- Rebelanti a suplikanti : slovenská otázka v ilegálite a v exile 1944 – 1945
- Dedičstvo otcov : eseje na historické témy (dve vydania)
- Pavol Hnilica – biskup umlčanej Cirkvi (2 zväzky)
- Slovensko v rokoch 1945 – 1948 (2 zväzky, dve vydania)
- Akcie K a R : zásahy komunistického režimu proti reholiam v rokoch 1950 – 1956
- Náčrt dejín Katolíckej cirkvi : s osobitným zreteľom na dejiny katolicizmu na Slovensku v 20. storočí
- Vládni zmocnenci na biskupských úradoch v rokoch 1949 – 1951
- Popustené putá : katolícka cirkev na Slovensku v období liberalizácie a nástupu normalizácie (1967 – 1971)
- Katolícka cirkev v 20. storočí na Slovensku a vo svete
- Príručný slovník kresťanstva
- Teologický a náboženský slovník (2 zväzky)
- Rozhovory : ľudia a udalosti v živote biskupa P. Hnilicu
- Fatimské poslanstvo a Božie Milosrdenstvo
- Polemický pohľad na dejiny Katolíckej cirkvi : má pravdu prof. Hans Küng?
- Milosťou Božou zdobená : úvahy na mariánske témy
- Stopäťdesiat rokov v živote národa : Slovensko v rokoch 1843 – 1993
- Židia na Slovensku v rokoch 1938 – 1948 : k otázke budúceho pokojného spolunažívania
- Vinica v džungli : životný príbeh misionára Pavla Bajana
- Milan Stanislav Ďurica 1925 – 2015
- Po úsvite súmrak : Slovensko 1945 – 1948

Mimoriadny význam majú „ružomerské knihy“ z jeho editorskej dielne, v ktorých opisuje prínos našich ružomerských rodákov pre dejiny Slovenska:

- **Za Boha a národ : náčrt životopisu Andreja Hlinku**
- **Andrej Hlinka – tribún slovenského národa**
- **Andrej Hlinka : 1864 – 1938 (spolu s Karolom Sidorom)**

- KAROL SIDOR: Slovenská politika v pražskom sneme 1918-38
- KAROL SIDOR: Takto vznikol Slovenský štát
- KAROL SIDOR: Denníky 1930 – 1939
- KAROL SIDOR: Vatikánsky denník I : (od 17. júna 1939 do 11. júla 1940)
- KAROL SIDOR: Vatikánsky denník II : (od 12. júla 1940 do 31. decembra 1941)
- KAROL SIDOR: Vatikánsky denník III : (1. januára 1942 do 27. októbra 1942)

Knihy historika Františka Vnuka patria k najvýznamnejším monografickým prácam slovenskej historiografie. Odráža sa v nich snaha lepšie ozrejmiť zložitost' slovenských dejín na pozadí útrap slovenského národa po strate štátnej samostatnosti a pred jej obnovením. Ponúkajú čitateľovi pohľad na udalosti, ktorý je odlišný od pohľadu marxistickej a čechoslovakistickej historiografie. Knihy sú prínosné svojimi zdrojmi, keďže autor v nich čerpal najmä zo zahraničných archívov. V našej národnej historiografii sme nemali a veľmi dlho nebudeme mať takého erudovaného a všestranného vzdelanca, akým je František Vnuk.

František Vnuk je nositeľom viacerých pôct a vyznamenaní: Veľkej zlatej cyrilometodskej medaily s reťazou Ústredia slovenských katolíckych intelektuálov (1974), Striebornej medaily Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (1996), Pamätnej medaily Matice slovenskej (1996), Pamätnej medaily Konfederácie politických väzňov Slovenska(1996), Veľkej medaily sv. Gorazda Ministerstva školstva Slovenskej republiky (1997), Rytierskeho radu sv. Gregora Veľkého, ktorý mu udelil pápež Ján Pavol II. (1996), Zlatej medaily Matice slovenskej (2001). Poslednou poctou, ktorej sa mu na Slovensku dostalo, bolo udelenie Ceny Daniela Rapanta, ktorú dostal pred dvadsiatimi rokmi, v roku 2001.

Na jeho počesť vyšli dva objemné jubilejníky. Prvý z roku 2008 nesie názov Fidei et Patriae / Viere a vlasti a druhý, ktorý vyšiel v anglickom jazyku práve teraz, k jeho 95.narodeninám, má názov Slovakia and Slovaks in Twentieth Century / Slovensko a Slováci v 20.storočí. Obidva sú symbolicky spojené s naším mestom, pretože ich zostavil náš zabúdaný rodák „z Kúta“, z dnes už nejstávajúcej Mlynskej ulice, Jozef M. Rydlo.

Historik František Vnuk je muž, ktorý vrátil Ružomberku miesto v slovenských dejinách, ktoré mu prináleží. Patrí mu naša vďaka, naša úcta i naša pocta. Vďačíme mu za to, že patrí k tým slovenským exulantom, ktorí prispeli k tomu, aby Slovensko bolo opäť slobodné, samostatné a náš slovenský štát, Slovenská republika, mal svoje miesto na mape Európy. Ružomberok, Ružomberčania, Slovenky a Slováci mu vďačia za to, že náš národ opäť nadobudol stratenú dôstojnosť.

V roku 1976 vyšla vo Švajčiarsku kolektívna monografia Slovensko v retrospektíve dejín, ktorej jedným zo spoluautorov bol aj František Vnuk. Na poslednej strane obálky je napísané: „Národ, ktorý nemá právo hovoriť za seba, čaká, aby druhí, ktorí sú slobodní, hovorili v jeho mene.“ Niet krajšieho posolstva exulanta, ktorý vie, prečo odišiel, prečo bol v emigrácii. Keď v Paríži svetoznámy slovenský medailér Viliam Schiffer vytvoril bronzový reliéf Františka Vnuka, spravil tak preto, aby v galérii „slovenských výtečníkov“ svietil s ňou vzácna Štefánikova perla v reťazi tých Sloveniek a Slovákov, ktorých „dar nezviedol, hrozba nesklonila“, ktorým Kuzmányho Sláva šľachetným sa prorocky zavďačuje piesňou, čo „slávou zazvoní“.

Za jeho neúnavnú prácu v prospech našej vlasti a osobitne nášho mesta navrhujeme udeliť Františkovi Vnukovi CENU ANDREJA HLINKU.

Patrik Habo, poslanec mestského zastupiteľstva v Ružomberku